

'T VLAAMSCH GEZIN

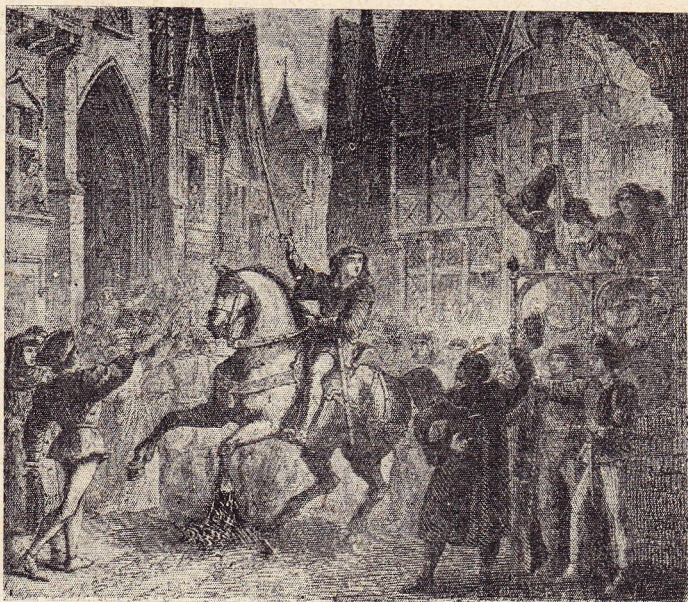
Geïllustreerd Weekblad

Redactie-Uitgever: Gebr. HANS, Contich.

Filips Van Artevelde

Roman door A. HANS.

(Vervolg).

Jan Yoens was rondgereden (blz. 3).

— Ik heet Antonius Perea en gij ?

— Nicolaas Pijcke.

— Welnu, Nicolaas Pijcke, doe wat ik u gezegd heb. En daar wij straks geen tijd zullen hebben om te spreken, zeg ik u thans vaarwel. Ik ben blij te hebben kunnen toonen, hoe dankbaar ik was voor uw tusschenkomst van gisteren. Reeds lang werd ik getergd en getreiterd op allerlei wijzen, en toen

ik uw vriendelijk en zacht woord hoorde, werd ik tot in 't diepste van mijn hart geroerd.

Met tranen in de oogen omhelsde Nicolaas zijn redder. Maar deze maakte zich los en snelde snikkend naar boven. Nicolaas wachtte dus op het afgesproken teeken. Meer dan een uur verliep; het scheen den jongeling een eeuw toe. Eindelijk trof een steen de deur. De bons weergalmde door het portaal en de gang. Driftig stak de jonkman den sleutel in het slot. 't Kostte moeite om de stramme veer te doen springen en ook om de gezwollen deur op hare knarsende hengels te laten draaien.

Beneden hem lag spiegelvlak het water. Een oude plank stak bij de wijze van drempel aan het poortje vooruit. Behoedzaam trok onze vriend de deur toe om geen achterdocht te wekken, draaide het slot om en stak den sleutel bij zich. Hij dacht aan zijn redder... Immers de geringste bijzonderheid... 't gemis van een sleutel... een open deur... kon hem in gevaar brengen. De plank moest geheel vergaan zijn, want 't volgend oogenblik brokkelde ze onder Nicolaas' voeten af, zoodat de jonkman in de gracht zakte.

Snel zwom Pijcke nu naar de andere zijde. De Italiaan hielp hem aan land.

— Vlucht spoedig ! fluisterde de brave soldenier. Verwissel onderweg van kleeren, ze zijn in een bundeltje aan uw paard gebonden.

— Hier is de sleutel. De deur is gesloten...

— Vlucht, vlucht, men heeft misschien het gekraak der plank vernomen !

Nicolaas wilde nog afscheid nemen, maar zijn redder trok hem angstig naar het paard, vezelend :

— Ik bezweer u, talm niet langer; ik hoor stemmen.

Snel besteeg de Gentenaar het ros, de Italiaan bond den teugel los, en dien aan zijn vriend overreikende, sprak hij zacht :

— Voort nu, draaf als de wind, en vaarwel, Nicolaas !

— Vaarwel, Antonio !

Nog een innige handdruk en het paard snelde weg.

— Hij is vrij ! juichte Perea in stilte en hij haastte zich om aan Eeza 't blijde nieuws te gaan melden.

.....
— Vrij ! jubelde Pijcke... En ik ken de plannen van den vijand en zal ze doen verijdelen... Martha zie ik terug...

't Werd een wilde ren door den nacht.

Toen Pijcke Gent bereikte, vond hij de bevolking in een opgewonden toestand. Hij hoorde wat er gebeurd was. Een gerechtsdienaar van den graaf had in de stad zelf een burger aangehouden, die de witte kaproen droeg. De wevers eischten, dat hij in vrijheid zou gesteld worden. Dit was nog niet geschied. Integendeel, de ambtenaren van den graaf hadden geantwoord, dat ieder, die het kenteeken der muiterij durfde dragen, gevangen zou genomen worden. En nu was de verbittering algemeen.

De deken der wevers had bevolen den arbeid te staken, tot er recht was geschied. Jan Yoens was openlijk door de stad gereden en had hier en daar gezegd : « Mannen van Gent, gij zult uw vrijheid verliezen, als gij uw witte kaproenen aflegt. Draagt ze, tot onze keuren geeerbiedigd worden ! »

En Pijcke zag bij het aanbreken van den dag reeds, hoe het nu van witte kaproenen wemelde.

Flug begaf hij zich naar den hoofdman. Yoens was niet te bed geweest, doch vergaderde nog met vrienden. Pijcke gaf verslag van 't gebeurde.

— Ha, de trouwelooze graaf ! riep Yoens uit. Er is gisteravond een bode van hem toegekomen, met de belofte, dat de gevangene vrij gelaten zal worden en er geen sprake meer is van een vaart naar Brugge. Zoo wil hij Gent sussen, om het beter te kunnen slaan ! Maar wij zullen onze maatregelen nemen.

Hij dankte Pijcke voor zijn flink gedrag. Dadelijk werden boden uitgezonden. Men werkte in stilte... verzamelde op verscheidene punten Witte Kaproenen — en toen Rogier van Hauterive op de Koornmarkt verscheen met zijn ruiters en Mahieu zich met zijn bende bij hen wilde voegen, rukten plotseling uit de aanpalende straten groepen burgers op, die zich aaneen sloten en de volgelingen van den graaf bestormden. Het werd een kort, maar hevig gevecht. De Witte Kaproenen zegevierden en Rogier van Hauterive sneuvelde.

De menigte trok naar Wondelgem en verwoestte er 's graven slot, dat door geldafpersing gebouwd was. Ook vernielden ze het huis bij de Walpoortbrug, waar de graaf gewoonlijk vertoefde, als hij te Gent verbleef. De strijd was begonnen.

TE DAMME.

Jan Yoens nam afscheid van Klara. De schoone Ketelaarster weende.

— Nu zoo zwak ? vroeg Yoens. Gij, Moreels' dochter...

— Och, vergeef het mij ! snikte de jonge vrouw. Ik zou u hier willen houden... doch ik weet, dat het niet kan...

— Maar Klara, er is geen reden tot vrees. Ik ga immers niet ten strijde, doch alleen voor onderhandelingen. Eergisteren was ik te Brugge, en deze stad is met Gent verzoend. Vandaag zullen we Damme winnen... en weer op vreedzame wijze. Gansch Vlaanderen ziet nu in hoe er geen vrede en welvaart kan zijn, onder Lodewijk van Male...

— Toch ben ik angstig... Het is een geheimzinnig gevoel, dat me zoo doet vreezen...

— Wat slecht geslapen... en nu een beetje zwaarmoedig...

— 't Is of ik u niet meer zal terug zien !

— Ware het een veldslag, ik zoude zeggen... de dood beloert mij, zooals elken Witten Kaproen. Maar Damme zal ons broederlijk ontvangen. Binnen

twee dagen omhels ik u weer. Straks komt Martha u gezelschap houden...

— Maar ik ben niet om mij zelve benauwd...

Klara vertief het hoofd en zei plots op een anderen toon :

— Ik moest me schamen. In plaats van u te sterken, toon ik mij flauw. Maar ik heb u zoo innig lief...

— En ik ben zoo veel weg, hé ! Maar dan komt de betere, de gelukkige tijd.

— Ja! Ga met goed... en ik bid voor u, Jan. God en Onze Lieve Vrouwe hebben ons steeds geholpen...

— Juist! Heb vertrouwen!... Nu zie ik weer wilskracht in uw blik.

En Jan Yoens omhelsde zijn Klara, en dan vertrok hij naar Damme, want de onderhandelingen met de Vlaamsche gemeenten om gezamenlijk de macht der Leliaarts te snuiken, waren in vollen gang. Gent had hem tot hoofdman uitgeroepen; het verbitterde volk sloot zich bij de kaproenen aan. Dendermonde, Aalst, Deinze, Ninove, waren in 't verbond getreden. Brugge deed mee en Jan Yoens was er met den burgemeester door de stede gereden algemeen toegejuicht. Nu zou Damme volgen, toen de bloeiende haven.

In een der voornaamste woningen van Damme was een schitterend feestmaal ingericht, Jan Yoens ter eere. Damme had dadelijk toegestemd den goeden strijd aan te binden. En nu aan een banket zou men Jan Yoens als een vorst huldigen.

Nicolaas Pycke zat in de ruime keuken, waar het personeel de spijsen bezorgde. Een der bedienden, nog een knaap schier, scheen zich van de drukte weinig aan te trekken.

— Ik zal mij niet moe maken, zei hij lachend tot Nicolaas. Moogt gij niet aan den feestdisch zitten ?

— Ik ben liever hier dan in een statige deftige zaal.

— ik zal u bedienen, sprak de jongen vroolijk. Bijloot, Gentenaar, 'k wil de beste brokjes uitzoeken, want ge ziet er mij een fijnen lekkerbek uit. Koken kunnen wij hier goed !

— Gij ook ?

— Ik zie toe, of alles goed gedaan wordt. Soms scheldt de kok mij uit voor dagdief en luiaard, ik krijg zelfs wel eens een klap, dat ik bij klaren dage de sterren zie, maar erg streng is mijn baas niet, want ik ben nog van zijne familie, weet ge ? Maar van koken gesproken, vervolgde de ratelaar, te Gent moeten ze die kunst ook goed verstaan, want er is hier iemand van uw stad gekomen om, naar ik meen, bijzondere kostjes voor uw heer gereed te maken.

— Iemand uit Gent, zegt ge ? Een kok ? vroeg Nicolaas haastig.

— Ja, het rechte weet ik er niet van. Maar dat die vreemde snoeshaan in de keuken geweest is, zulks durf ik wel onder eede bevestigen.

— Wanneer ?

— Ja, 'k heb niet naar den zonnewijzer gekeken, trouwens de zon scheen

niet meer. En om 't uurwerk van 't schepenhuis te raadplegen, had ik geen tijd, daar ik moest toezien op het werk. Maar 't kan één uur, misschien twee uren geleden zijn.

— En heeft die man spijzen bereid ?

— Hij kwam niet, om daar met gekruiste armen op de bank te zitten. Wat hij kookte of braadde, bakte of roosterde, dat mag Joost weten, want een gewoon menschenkind zou in al die koekjes, pasteitjes, taartjes, vla's, verdolen. Tenminste ik zal mijn bol niet kwellen met al het ratjetoe, dat hier in de keuken geboren wordt.

— Is die vreemdeling al vertrokken ?

— 'k Heb hem daar juist in gezelschap van drie flesschen wijn gezien. Maar wat bekommert ge u om dien snuiter ? Kom, ik zal u eens onthalen op zulke lekkernijen, dat ge den ganschen nacht nog uw vingers zult likken. Gentenaar, Gentenaar, ge schijnt uw razenden honger te vergeten !

Nicolaas beefde over al zijn leden. Haastig stak hij de deur van een aangrenzende kamer open. Hij zag den vreemdeling juist vertrekken en herkende in hem Walter Ruysch. Woest snelde Nicolaas voort en greep hem bij de keel.

— Gij... zijn schim... H. Maagd... zijn schim ! stotterde Walter, die aan den kelder van Male dacht.

— Neen, niet een schim... maar Nicolaas Pijcke... uw laffe wraak trof mij niet. Maar ik wil weten, wat gij hier doet !

— Niets... niets...

— De waarheid, valschaard... de waarheid !

Plots rukte de jongeling zich los en stormde de deur uit. Nicolaas achtervolgde hem, doch in de nauwe straten bij de kerk verloor hij zijn spoor.

Pijcke spoedde zich naar de feestzaal, waar het vroolijk toeging, want de wijn begon te werken.

Nicolaas naderde Jan Yoens en fluisterde hem toe :

— Heer, hier wordt verraad gepleegd !

— Gij raast ! zei Yoens.

De jongeling vertelde nu zijn ontdekking.

— Hij is in dienst van Gillis Mathieu, uw doodsvijand, heer !

— En wat zou dat ? Hij komt eens afloeren wat wij doen. Dat hij zijn meester dan maar ga vertellen, hoe eensgezind wij, tegenstanders van den graaf, thans zijn.

Yoens luisterde dus naar geen waarschuwingen. Nicolaas keerde naar de keuken terug.

— Wel Gentenaar, wat deert u toch ? vroeg de praatgrage knaap. Eet nu toch ook eens !

— Zeg mij alles, wat ge van dien vreemdeling weet. Alles, hoort ge !

— O, ligt die snoeshaan u dwars op de maag ? Al sloegt ge me 't hoofd af, dan nog kon ik u niet meer vertellen. Eet nu eens...

Maar Nicolaas bleef den ganschen avond somber. En hij mocht wel somber zijn ! Hier te Damme ontstond de veete tusschen Jan Piet en Jan Baest, de stamvaders van Yoens en Mahieu. Hier had Mahieu nog verwanten, die het een schelm als Walter Ruysch gemakkelijk konden maken, een snood plan uit te voeren.

.....
Den volgenden morgen verliet Yoens met zijn volgelingen Damme. Nicolaas zag, dat de hoofdman bleek was.

— Och, zei deze tot zijn getrouwen dienaar, ik heb gisteren te veel gegeten. Wij burgers zijn dat niet gewoon. Ik ben wat onwel, ja, maar in de frissche lucht zal 't spoedig over zijn.

— Yoens, ik vrees 't ergste ! riep Pijcke op een toon van diepe smarte.

De Gentsche hoofdman scheen onvast in zijn zadel te zitten. Eensklaps helde hij terzijde, alsof hij zijn bezinning verloor. Moest Pijcke, die naast hem reed, zijn meester niet gesteund hebben, deze ware gevallen.

— Laat mij afstijgen ! mompelde Yoens op flauwen toon. Een plotselinge ongesteldheid... 't Zal spoedig over zijn... leg mij op het gras aan den kant der baan.

Eenige lieden schoten ontsteld toe.

— Wat doert Yoens? vroegen ze verschrikt.

— Help mij onzen hoofman op het gras leggen, sprak Nicolaas gejaagd. Helaas, 'k vrees, dat hij het slachtoffer is van een schandelijke misdaad !

— Ik ben krank... mijn lichaam zwelt op... kloeg de wijze man, Gezellen... — en weer flikkerde vuur in zijn oog — voer mij naar Gent... als ik sterf, moet het zijn te midden van mijn volk en bij Klara. Ik ben vergiftigd...

— We zullen u naar gindsche hoeve dragen en snellijk een heemeester halen.

— Neen, neen naar Gent... Klara...

Men legde Yoens op een paard en ondersteunde hem.

— Laffe schurken, sluipmoordenaars ! riep Nicolaas en hij vertelde, wat er gister avond gebeurd was.

Langen tijd lag Yoens stil. Nu en dan kreunde hij pijnlijk. Boven de boomen stak een hooge toren uit.

— St. Bavo van Aardenburg, zei Pijcke, spoedig zullen we in de stad zijn, waar we een heemeester moeten raadplegen.

— Als Yoens het maar uithoudt tot Aardenburg, fluisterde een der oudste gezellen. Mij dunkt, hij gaat snel achteruit.

Eindelijk bereikte de droevige stoet het bedrijvig stedeke (1).

— Waar woont hier een heemeester vroeg Nicolaas driftig aan een burger. Deze wees een scheerwinkel aan.

(1) Aardenburg bezat een haven naar het Zwin. Nu is het een vervallen stadje in Zeeuwsch-Vlaanderen.

Pijcke liep er snel heen. De barbier en dokter was thuis en ging onmiddelijk mede. Hij onderzocht den kranke en fluisterend vroeg hij aan Nicolaas :

— Wie is hij ?

— Jan Yoens, hoofdman van Gent ! O, red hem van den dood !

— De hoofdman der Witte Kaproenen ! Eilacie, dan zal Gent zijn grooten zoon nu verliezen. Tegen een geval van vergiftiging, als waarvan hij het slachtoffer is, vermag mijn kunst niets.

— Naar... Gent, hernam de zieke op flauwen toon. Naar Klara... O, zij zei het me...

— Hij is stervende, mompelde de heelmeeester.

— Yoens, hebt ge nog iets tot uw volk, tot Klara, een laatste woord, een laatst bevel, een groet ? vroeg Nicolaas snikkend, zich over den ongelukkige neerbuigend.

— Klara, Gent... Vlaanderen, murmelde de hoofdman.

Over het schoon, bleek gelaat trok de dood zijn scherpe lijnen. De oogen, waar eens zooveel wilskracht uit straalde, waren nu brekende. De handen, die nog zoo kort geleden den witten bevelhebbersstok drukten, plukten krampachtig aan de grijze deken. Een blos, zacht als het rood dat 's avonds den hemel kleurt, kwam en verdween snel op de bleeke wangen.

Nog een bijna onhoorbare zucht... en de groote Gentenaar was niet meer. De graaf en zijn aanhangers konden juichen. De ellendige sluipmoordenaar had zijn last volvoerd. 't Was een sombere stoet, die 't lijk van den beminden hoofdman naar Gent bracht.

DE JONGE WEDUWE.

Klara... vrouwe Yoens dus, zat met Martha in haar huiskamer, welker meubelen getuigden, dat men hier in de woning van een welgestelden poorter was.

Een tijdje hadden Yoens en zijn echtgenoot zich verborgen moeten houden. De graaf had bevel gegeven den hoofdman der Witte Kaproenen aan te houden. Maar lang had het niet geduurd, of Yoens verbleef weer in zijn woning. Zijn getrouwen zorgden voor een flinke wacht. En weldra — we weten het reeds — won Yoens veel aanhangers gansch Vlaanderen door. Hij was de ziel van den tegenstand. Zoodra de partij goed georganiseerd zou zijn, wilde men den strijd degelijk aanvatten. Een slot vernielen, een grafelijk huis afbreken, een bende gravers uiteenjagen, dat was niet de eigenlijke worsteling, welke vrijheid zou brengen. Indien men in alle gemeenten de Leliaarts kon afzetten, de schattingen aan den graaf weigerde, de voornaamste kasteelen bezette en in staat was een leger van den vorst te verslaan, dan pas kon men zeggen, dat de volkszaak zegevierde.

Klara en Martha hadden over den toestand gesproken; beiden verlangden naar den vrede, die op recht zou steunen...

— Hoor, het klept voor den namiddagdienst, willen wij er heen gaan, zei Klara.

— Ja, ik vergezel u...

— We zullen bidden voor Vlaanderen en dat God onze geliefden beschermde !

Beiden sloegen hun mantel om en begaven zich naar het bedehuis. Ingetogen woonden ze den dienst bij.

Toen ze de kerk weer verlieten, vroeg Klara op een dame wijzend :

— Wie is toch die vrouwe, zoo deftig en voornaam

— Nicolaas zei mij onlangs dat ze de echtgenoot is van heer Filips van Artevelde.

— Van Arievelde... Mijn pleegvader sprak altijd met eerbied over een van Artevelde...

— Den wijzen man...

— Ja, zoo noemde hij hem.

— Dat was heer Jacob... die eens Gent redde van den hongersnood en het wreemd geweld. Maar hij werd nadien door het volk vermoord.

— Juist... Dat zei mijn pleegvader ook en hij noemde het een lage misdaad...

— Het was ondankbaar van de menschen. Nicolaas zei, dat ze bedrogen waren geworden...

— En is die heer Filip zijn zoon ?

— Ja... Maar hij komt weinig op straat. Nicolaas zegt dat hij zeer verbitterd is om dien moord op zijn vader... Hij wil met de Gentenaars niet meer omgaan. Hij leidt dus een eenzaam leven...

Zoo spraken Klara en Martha, terwijl ze huiswaarts keerden. De schemering viel reeds... Klara wist echter, dat ze niets behoefde te vreezen.

Getrouwen waren steeds in haar nabijheid, om haar bescherming te verleen.

— O, ik wilde, dat ik toch eens iets hoorde over jonkvrouw Hilda van Rozenhove, zei Martha na een wijle zwijgens. Waar zou ze verblijven...

— Och, denk niet meer aan haar ! Gij hebt mij alles verteld en ik heb nog zoo veel deernis met den goeden heere Marcus. Die Hilda is zoo vreeselijk trouweloos geweest.

— En toch... kan ik nog niet gelooven, dat jonkvrouw Hilda schuldig is... Zij wist in die dagen niet, wat ze deed... Maar zie eens, Klara... wat is dat ginder... die volkstoeloop ?

— Zeker weer een Leliaart, dien men aanhoudt of een bespieder ! We zijn bij onze woning... laat ons spoedig binnentreden... ik heb een afkeer van al dat straatgeweld...

En Martha en Klara spoedden zich naar huis...

— O, mocht al die strijd spoedig over zijn, wenschte Klara, toen beiden weer in de kamer zāten. Wat moet het heerlijk wezen, hier 's avonds,

den geliefden echtgenoot te ontvangen, na het vreedzame werk en geen onrust meer te gevoelen.

— O, ja...

— Ik heb in de kerk geen bemoediging gevonden vandaag... Steeds dreven mijn gedachten af, hoe ik ze ook bij den heiligen dienst wilde bepalen... Mijn angst kwam weer op...

— Maar ge moogt zoo niet spreken, Klara. Ge weet toch, dat Yoens niets gevaarlijks te verrichten heeft.

— Vannacht ook werd mijn slaap steeds gestoord.

— Och ja, ge zijt overspannen. Ge komt uit het rustig bosch in deze nu zoo woelige stad.

— Maar in 't bosch waren wij ook altijd bedreigd !

— 't Is wel waar. En dan, Klara, ge hebt veel door gemaakt... De oplichting, uw verblijf te Bellem. 't Is al wel eenigen tijd geleden, maar de herinnering daaraan doet u steeds gevaren zien...

— Hoor eens, 't lawaai op straat neemt toe...

— Ja... maar we hebben hier niets te vreezen...

De klopper viel op de voordeur.

— Wie weet is het mijnheer Yoens al niet ? zei Martha.

— Hij kan vanavond komen, al verwacht ik hem maar morgen.

Agatha, de dienstmaagd, liet echter den heer van Blauwhuize binnen. Deze zag doodsbleek en in zijn blik lag vreeselijke ontsteltenis, welke hij niet kon verbergen.

— Mijnheer Marcus, gij brengt mij slecht nieuws ! kreet Klara dadelijk. Ach, er is wat met Jan gebeurd !

— Blijf kalm, vrouwe Yoens..., maar van Blauwhuize verwarde in zijn eigen woorden...

Klara was van haar stoel opgestaan.

— Zeg mij alles ! sprak ze op gebiedenden toon. Waar is Jan ? Gevangen ? Of erger ! Martel mij niet door die onzekerheid...

— Helaas, er is hem iets ergs overkomen...

— Dood ? O, spreek dan toch !

Van Blauwhuize knikte...

— Onze hoofdman is niet meer, zei hij zacht... Er werd een vreeselijke misdaad gepleegd.

— Vermoord ! O, ze hebben mijn Jan vermoord ! En met een gil zonk Klara op een stoel neer.

Martha steunde haar, bevend zelf toch ook, en denkend aan haar verloofde, die mijnheer Yoens vergezeld had...

— En Nicolaas, stamelde ze.

— Nicolaas leeft... Hij en zijn vrienden hebben onzen edelen hoofdman naar Gent gevoerd...

— Waar is Jan... waar is mijn ongelukkige man ? vroeg Klara.

— Men zal zijn lijk hier brengen... Ik kwam u eerst alles zeggen... Te Damme hebben sluipmoordenaars vergift in zijn eten gemengd. Zoo troffen ze den held, dien ze niet durfden bevechten...

— O, dat men Jan brenge ! riep Klara. Ik zal mij kloek houden om zijn lichaam te ontvangen. Ik wist, dat er iets zou gebeuren... Ik mag niet gelukkig zijn... De moordenaars hebben mij eerst mijn vader ontnomen... nu mijn echtgenoot... O, laat de mannen Jan binnen brengen.

Klara stond weer op en greep den kandelaar. Ze verliet de kamer. Ze deed haar best, om niet te wankelen. Ze wilde haar plicht doen, zelf alles regelen en besturen. Ze opende de deur van een ander vertrek, waar een sierlijke beddekoets was. Hier hadden dikwijls vrienden overnacht, die met Yoens kwamen onderhandelen.

— Dat men daar mijn man legge, zei Klara met trillende stem.

Marcus van Blauwhuize ging naar de voordeur. Klara volgde hem.

— Op den drempel zal ik Yoens wachten, stamelde ze... Neen, Martha, weer me niet af. 't Is mijn plicht... en ik wil den geliefde alle eere bewijzen.

Marcus opende de deur. De straat stond vol van een woedende menigte, die luide den graaf en zijn handlangers vermaledijde.

— Vrouw Yoens ! klonk het, en de naam rolde over die dichte massa, en dadelijk werd het plechtig stil.

De mannen en knapen ontblootten 't hoofd. De dragers traden binnen. Op een baar lag de hoofdman der Witte Kaproenen. Klara boog zich, kuste het bleek gelaat en zegende het met een kruis.

— Kom, zei ze tot Nicolaas Pijcke, hem toch niet herkenkend in haar geweldige smart.

Ze ging voor naar het vertrek, dat tot doodenkamer bestemd was. Men legde Yoens op het bed. De dragers knielden neer. Een monnik trad binnen en las luidop eenige gebeden.... Hij besprenkelde het lijk met gewijd water. Dan ging hij heen, door de dragers gevolgd. Marcus van Blauwhuize sloot achter hen de deur. Het volk ging stil heen, om elders het gebeurde te bespreken.

Nicolaas was gebleven en vertelde nu hoe men te Damme aan Yoens het leven had benomen. Toen Klara den naam van Ruysch hoorde, zei ze :

— Ha, hij weer... waarom werd er niet naar mij geluisterd, toen ik zei, dat men dien Judas moest uit den weg ruimen. Ik heb hem te Bellem aan 't werk gezien en ik wist dat hij tot alles in staat was. Maar Jan zelf onderschatte den schurk... O, hij weer...

Ze zweeg even en hernam dan :

— Martha, roep Agatha, wij zullen mijn heere afleggen. Neen, tracht me niet weg te zenden... zelf wil ik hem in alles de laatste eere bewijzen....

Ze beheerschte zich, de ongelukkige. Nicolaas en Marcus begaven zich in de huiskamer en Pijcke vertelde er nadere bijzonderheden van Damme. En aan het eind zei van Blauwhuize :

— Een vreeselijke slag voor onze zaak... Wie zal Yoens vervangen ? Niemand heeft een invloed als hij bezat, niemand die gave van 't woord en die kracht van handelen. De graaf heeft daar te Damme een groote overwinning behaald....

— Maar er zal een andere leider opstaan, sprak Pijcke.

— Wie ? Niemand kan nu Yoens' plaats innemen. O, ik weet, wat ik zeg. Hij had een groote macht op het volk. Hij won alle gemeenten, vernietigde het verzet, ontmaskerde de Leliaarts, werd alom toegejuicht, bracht verzoening voor plaatselijke geschillen en bezielde allen voor Vlaanderen. Heel die arbeid ligt nu neer.

— Maar ge zijt zoo zwaarmoedig, heer Marcus.

— O, ik overdrijf niet, Pijcke. Ik weet, wat ik zeg. Ge zult aan mijn woorden terugdenken. Arm Vlaanderen !

ARME HILDA.

Op een kasteel buiten Rijsel vertoefde Hilda van Rozenhove.... Daarheen had de graaf haar van Wondelgem geleid... Haar vader verscheen niet. Toen ze een week op hem had gewacht, kreeg ze het bezoek van Lodewijk van Male, die intusschen in verscheidene steden was geweest, om nieuwe inkomsten te zoeken. Hij deelde toen aan Hilda mee, dat ook haar vader door de pest weggenomen was. Die leugen vertelde hij met zooveel omzichtigheid, gevoel en medelijden, dat de jonkvrouw aan de waarheid niet twijfelde. En de graaf liet haar weer een week aan haar droefheid over; de kastelein van het slot had strenge bevelen, om haar op vriendelijke wijze te verhinderen heen te gaan. Ook mocht hij niemand bij de ongelukkige toelaten...

Na de tweede week keerde Lodewijk van Male terug.

— Hilda, zei hij, na haar weer over haar verlies gesproken te hebben, ik heb nu een plicht jegens u te vervullen. Gij staat alleen op de wereld. Ge blijft onder mijn bescherming en zoo handel ik geheel naar den geest van uw edelen vader !

— Laat mij naar Rozenhove terugkeeren ! smeekte de jonkvrouw. Of naar Brugge...

— De pest woedt er op de vreeselijkste wijze. Ik mag niet toestemmen in zoo'n reis. Ge moet geduld hebben.

— Ik wil Marcus van Blauwhuize spreken, hernam ze.

Lodewijk staarde haar verbaasd aan. 't Was de eerste maal, sedert het gebeurde te Bellem, dat ze dien naam noemde.

— Marcus van Blauwhuize, hernam de vorst. Maar denk aan zijn gedrag

— Hij is heen gegaan toen... ik weet het, hoewel ik mij weinig herinner; ik was uitzinnig van verdriet...

— Hij heeft u vreeselijk gehoond....

— Ik heb er niet over nagedacht, wat het eigenlijk was.

— Maar Hilda toch... Zijn optreden.

— Hij was boos... Eigenlijk weet ik niet, waarom... en als wij nu samen spreken, zal hij mij alles verklaren.

— Maar zijt ge het dan vergeten, hoe hij u van trouweloosheid heeft beschuldigd? Het grieft me, daaraan te moeten herinneren...

— Trouweloosheid... O, ja... het was, omdat wij te samen spraken. Zeker heeft men u belasterd, graaf. Of ben ik te bot geweest, te onvriendelijk. Marcus zal mij dat vergeven...

— Ge beseft den waren toestand niet. Van Blauwhuize heeft u en mij zeer gehoond. Schandelijk gedroeg hij zich jegens u... O, ik wil niet herhalen, welke leugens hij over u heeft verspreid.

— Over mij ! Maar waarom ? vroeg de jonkvrouw, die als uit een droom scheen te ontwaken.

— Waarom ? Omdat hij zelf verdorven is ! Ik nam u onder mijn hoede, om hem een dienst te bewijzen. Hij stemde dien avond toe. En den volgenden morgen verweet hij het mij ! Nu spant hij samen met allerlei slecht volk...

— O, graaf toch...

— Nu toont hij zijn waar karakter ! En hij leeft liederlijk... Neen, Hilda, in naam van uw vader ook, moet ik u verhinderen nog ooit dien onwaardige te ontmoeten.

— Maar hoe is hij dan zoo veranderd ?

— Ik had u al gezegd, dat hij veinsde. Marcus van Blauwhuize is altijd slecht geweest. Hij was niet waardig u van liefde te spreken. En heeft hij een poging gedaan om u te beschermen ? Als een gek rende hij van Bellems kasteel weg. Heeft hij berouw getoond ! Kwam hij terug ? Hij liet zich aan u niet gelegen. Laf zocht hij zelf veiligheid tegen de pest en nu is hij een gemeene rabauw. Vergeet hem, Hilda...

— Wat is me dat alles vreemd, heer !... O, wat hecht ik nog aan het leven. Ik sta alleen...

— Neen, ik waak over u...

— Laat mij in een klooster gaan, heer ! Ik haat nu de wereld...

— Later kunt gij naar uw begeerte handelen, maar in waarheid zijt ge krank, en nu moet ge mijn raad volgen, hier blijven, tot een betere tijd aanbreekt.

En weer gehoorzaamde Hilda, weer vertrouwde ze op de leugentaal van den eerloozen vorst, die reeds door zijn stand een machtigen invloed op haar moest hebben.

Lodewijk van Male bleef dan geruimen tijd weg. Hij had gelegenheid genoeg zich te vermaken, al trof een der verschrikkelijkste rampen Vlaanderen, en met de pest teisterden ook watervloeden ons gewest.

Toen de ziekte begon te wijken, verscheen Lodewijk van Male weer op het kasteel bij Rijsel... Hij verontschuldigde zich over zijn lange afwezigheid...

... Hilda van Rozenhove zag bleek. Zij was ook vermagerd. Maar haar schoonheid scheen onder haar smart en somberheid niet geleden te hebben.

— Nu zullen we spoedig naar Rozenhove terug keeren, zei de graaf na de begroeting. De zwarte pest verdwijnt. Een betere tijd breekt aan.

— Een betere tijd, heer... Mijn vader... mijn broeder... O, wat zal Rozenhove voor mij doodsch zijn !

— Uw verlies is vreeselijk en niemand voelt inniger al uw verdriet mee dan ik. Maar beste Hilda, ge zijt toch te jong, om te blijven treuren.

— De wereld is voor mij nu zoo duister...

— Wel neen ! Het zal weer licht worden. Gij komt bij mij aan 't Hof...

— Liever begaf ik mij in een klooster, heer. Ik ben zelf ongelukkig en zou mij willen wijden aan de verzorging van andere ongelukkigen, de verpleging van zieken.

— Zet dat plan uit uw hoofd !... Ge moet eerst weer onder de menschen komen en dan kunt ge altijd nog een besluit nemen. Ik wil weer een glans in uw schoone oogen brengen. O, Hilda, ik voel meer dan wie, wat er in u omgaat. Ik ook ben ongelukkig. 'k Heb u dat alles reeds verteld. De gravin bemint me niet. Zij is als die Marcus van Blauwhuize... achterdochtig, wantrouwend, kijfachtig...

— Marcus..., mompelde de jonkvrouw...

— Gij denkt toch niet meer aan hem ?...

— Dikwijls, heer ! Hij moet mij zeggen, waarom hij mij zoo plotseling heeft verlaten...

— Maar dat weet ge ? Omdat ik u dien avond troosten kwam... En nog een andere reden : omdat hij wel begreep, dat ik hem zou ontmaskeren ! Hij heeft het vermoed, hoe ik u over zijn huichelarij zou inlichten... En nu speelde hij de rol van beleedigde, om zich de houding te geven als van iemand, die zelf zijn verloving verbrak, wetende, dat deze anders door uw vader zou verbroken geworden zijn. Ik deelde u mee, hoe van Blauwhuize op Rozenhove den rechtschapen, treffelijken ridder uithing, maar slechts leefde en hij niet waardig was u tot vrouwe te krijgen.

— Maar, heer, weet gij dat wel goed !

— Arm kind, ge kent nog zoo weinig van de wereld... ge weet niet, welk een veinzerij er is. Maar ik zal u meer zeggen : uw vader heeft mij een dankbrief laten schrijven, omdat ik ook hem de oogen opende over van Blauwhuize...

De graaf haalde een stuk voor den dag; het was een vervalschten brief, waaraan het zegel der van Rozenhove's hing, te goed nagemaakt, opdat Hilda het zou zien.

De jonkvrouw las het stuk en zei toen :

— Ja, nu kan ik niet meer twijfelen... En thans begrijp ik, dat ik heer van Blauwhuize niet meer mag ontmoeten.

— Gij zijt verstandig, Hilda...

— Geen vader, geen broeder, geen verloofde meer... Dus sta ik alleen op de wereld !

— En ik dan ! Ben ik er niet, om over u te waken, om uw beschermer... neen meer, uw vriend te zijn ! O, Hilda, tracht weer levensmoed te krijgen ! Neen, gij zult nooit uw vader en broeder vergeten, maar daarom kan het leven u nog gelukkige dagen brengen... En ik ben in een toestand als gij... Ik vind in mijn huiskring geen liefde, geen rust... Wij zullen elkander be-
moedigen en troosten... Gij zijt mij als een zuster...

— O, heer, gij, de graaf, de vorst van het land !

— Maar een eenzame doolaar ! O ja, men vleit mij genoeg, men vliegt op mijn wenken, maar dat is geen vriendschap. Dat is slaafsche onderdanig-
heid... Ik heb begeerte naar hartelijkheid... Wees daarom als mijn zuster...

En plots nam Lodewijk Hilda bij de hand en kustte die.

— Ik wil u gelukkig maken, vervolgde hij. Ge zijt nu onder mijn hoede... De omstandigheden hebben ons samen gevoerd...

Bedeesd keek Hilda voor zich. Maar ze liet haar hand in die van Lode-
wijk rusten. Ze was zoo eenzaam, de weeze... Ze had niemand, om op te
steunen... En voor haar stond de vorst, de machtige heer van Vlaanderen, de
gevierde en gevleide...

Door een spleet van de deur werden de graaf en Hilda bespied...

— Ik weet genoeg, mompelde een pelgrim, die daar buiten de kamer
stond en omzichtig sloop hij naar beneden.

— Ik moet me niet laten vangen, zei de pelgrim. Mijn straf zou vreeselijk
zijn. Er is een erger lot dan de dood... Ik moet aan Lambert denken, die eens
de dienaar en de vertrouwde van den graaf was en nu hier een slaaf van heer
Reinout is... O, dat tooneel gisteravond...

En de pelgrim zag weer het gebeurde. Hij rustte gisteravond in het
dienstbodenverblijf van dit kasteel, dat aan den heer Reinout toebehoorde,
een vriend van den graaf. Naast hem lag Lambert, die den ganschen dag had
gezwogen. Toen kwam Buchart, de opzichter, die luidkeels tot Lambert riep :

— Hei, luiaard, ligt ge weer al te slapen ! Hebt ge heden nog niet ge-
noeg gerust ? Gij zult niet doodvallen van vermoeidheid. Alloh, sta op !

Lambert rees angstig overeind. In een oogenblik had hij zijn kleederen
of beter zijn lompen aangetrokken.

— Moet ik nog langer wachten, droomer ! schreeuwde de opzichter.

— Wat verlangt ge van mij ? vroeg de jongeling onderdanig.

— Verlangen ? herhaalde Buchart op schamperen toon. Ik verlang niets,
maar ik gebied ! Vooruit, rep uwe stijve beenen en ge zult dra ondervinden,
hoe wij de dagdieven straffen.

— Maar ik heb altijd vlijtig gewerkt ! waagde Lambert te antwoorden.

De rampzalige vreesde vóór den burchtheer geleid te worden. Wee dan zijn afgesloofd lijf !

— Houd uw mond, brutale vlegel ! snauwde de opzichter, 't zou er liet uitzien op onze akkers en in onze bosschen, moesten allen zich zoo weren als gij. Vooruit, rapper ! En de beul sloeg met zijn stok den lijfeigene geducht op de beenen.

De voormalige page gevoelde veel lust den harteloozen kerel, als een wild dier, naar de keel te springen. Maar hij hield zijn toorn in, want hij wist, dat het minste verzet verschrikkelijk gestraft werd. Hij stapte dan ook maar snel voort. De toezichter geleidde hem naar een vijver, in de onmiddellijke nabijheid van het kasteel.

De pelgrim was stil gevolgd en had alles afgeloerd.

— Hoort gij 't gekwaak der kikvorschen ? vroeg Buchart. De verwenschte dieren beletten uw meester en uw meesteres te slapen. Daar ligt een paal; beroer er 't water mee en zorg dat de leelijke schreeuwers zwijgen!

De opzichter vertrok en ging zijn zacht bed opzoeken.

Daar stond de arme Lambert ! Hij was moe... afgemat... Zijn rug deed hem pijn, want den geheelen dag had de zwoeger zich over het veld moeten krommen. En in plaats van een welverdiende rust te genieten en in den slaap eenige uren zijn kommervol bestaan te vergeten, moest hij kikvorschen stil houden, opdat de burchtheer en diens gade, zij die leefden van 't zweet en 't bloed der slaven in hun sluimer niet gestoord zouden worden.

Wreed misbruik van 't gezag ! 't Recht van den sterkste ! Maar gehoorzamen was de wet. En de laat vatte met een wanhopig gebaar den stok op, platse dezen in den vijver en begon 't water te beroeren. De verschrikte puiden doken naar beneden en zwegen.

De pelgrim was toen nader getreden...

— Is dat een werk voor Lambert van Holen ? vroeg hij.

De lijfeigene schrok.

— Ge kent me ! O, wie zijt gij dan ? stamelde hij.

— Een arme pelgrim ! Ja, ik ken u... Lambert van Holen, een wees, die geen goederen bezat, maar door vrienden van zijn vader bij 't Hof aanbevolen en page van den graaf werd.

— 't Is waar ! En nu ziet ge me hier !

— Omdat ge te oprecht waart... Gij zaagt, hoe de graaf Hilda van Rozenhove een strik spande... Ge begreept, dat de graaf zich in moeilijkheden zou steken, niet waar ! Ge hadt ook deernis met de jonkvrouw. En toen ze hier, op den burcht van Reinout, was overgebracht, wildet gij heer van Blauwhuize een brief zenden, om het verblijf van zijn verloofde kenbaar te maken.

— Hoe weet gij dat alles ?

(Wordt voortgezet).

Filips Van Artevelde

en andere verhalen

door A. HANS

